

Motion till riksdagen

1988/89: Ub652

av Martin Olsson (c)

Mittsvenskt universitet

Med hänsyn till det stora behovet av kvalificerad utbildning och forskning i mellersta och södra Norrland bör frågan prövas om att utveckla ett Mittsvenskt universitet med högskolorna Sundsvall/Härnösand och Östersund samt eventuellt även Gävle/Sandviken som bas. Detta universitet borde vara ett "nätverksuniversitet" med flera olika högskolor eller till olika centra regionalt spridda institutioner.

Denna del av vårt land, det geografiska Mittsverige, har låg andel välutbildade och har drabbats av allvarlig befolkningsminskning under 80-talet. Högre utbildning och forskning är en utvecklingskraft som skulle kunna möjliggöra en nödvändig förnyelse inom näringslivet, så att denna svaga midja på vårt land åter kan få en positiv utveckling.

Forskning och utbildning har fått allt större betydelse för att en region eller en landsdel skall kunna utvecklas. Det visas av olika undersökningar och det framstår mycket tydligt om man ser på den positiva utveckling som skett inom de regioner som fått nya universitet eller tekniska högskolor under de senare årtiondena. Behovet av personer med hög utbildning och speciell kompetens synes öka inom alla samhällssektorer även om det framträder mest inom industrin. De under 70-talet tillkomna regionala högskolorna har inte byggts ut i erforderlig och i de olika regionerna förväntad utsträckning. De har fortfarande heller inte någon egen forskningsorganisation. Eftersom högre utbildning och forskning är beroende av varandra utgör detta ett stort problem.

Centerpartiet har därför under flera år krävt – och kräver i partimotion i år – en plan för utbyggnad av fasta forskningsresurser vid de regionala högskolorna.

För Norrland är det av särskild betydelse att högskolorna och forskningsresurserna utvecklas snabbt, eftersom strukturomvandlingen är mer omfattande där än i andra delar av landet. Det traditionella näringslivet, där utbildningsbehovet var lågt måste ersättas av företag och branscher, som i stor utsträckning förutsätter högre utbildning och som endast kan utvecklas där det finns tillgång till kvalificerad arbetskraft. För tillräcklig tillgång på sådan arbetskraft fordras att ungdomarna kan få denna utbildning inom den egna delen av landet.

Södra och mellersta Norrland riskerar särskilt att komma på mellanhands avseende satsningar på högre utbildning och forskning. Av landets

totala högskoleresurser går endast drygt en procent till högskolorna i Östersund, Sundsvall/Härnösand och Gävle/Sandviken.

Detta är allvarligt eftersom södra och mellersta Norrland drabbats av stor befolkningsminskning under 80-talet och nedgången i Västernorrlands län dessutom fortsatte även 1988 och inte beräknas upphöra på många år. En av förutsättningarna – och förmodligen den viktigaste – för att även denna del av vårt land skall få en positiv utveckling är att i högre grad även där satsa på forskning och utbildning. Det behövs nämligen en förnyelse av näringslivet, som kräver tillgång till välutbildad arbetskraft. Högskoleanknuten forskning är viktigare i Norrland än i övriga landet eftersom näringslivets satsningar på forskning och utveckling är förhållandevis mindre där. Norrland har även lägre andel välutbildade än övriga landet.

Detta jämte behovet av förnyelse och utveckling inom näringslivet för att nå en positiv befolkningsutveckling talar för att stora insatser behöver göras inom högre utbildning och forskning.

Eftersom södra och mellersta Norrland – det geografiska Mittsverige – blivit något av en svag midja på vårt land bör det vara ett nationellt intresse att göra framtidssatsningar i detta område för att vända utvecklingen.

Vad gäller de regionala högskolorna skulle de bl. a. behöva fasta forskningsresurser. Men det finns mycket starka skäl för att gå ytterligare ett steg och låta nästa universitet bli ett Mittsvenskt sådant med högskolorna i södra och mellersta Norrland som bas, eller endast högskolorna i Sundsvall/Härnösand och Östersund om inte hela Gävleborgs län skall ingå i detta universitets område.

Ett Mittsvenskt universitet skulle genom sin utbildning och forskning kunna bli en viktig utvecklingskraft för främst de län den skulle omfatta. Det nya universitetet bör bli så decentraliserat som möjligt, vilket skulle kunna ske om det blir ett "nätverksuniversitet" bestående av flera olika högskolor eller till olika centra regionalt spridda institutioner. Förebilder för denna typ av universitet finns i vissa stater i USA med likartade strukturella förutsättning som det som vårt nya universitet skulle få.

Tillsammans med goda kommunikationer och en även i övrigt väl utbyggd infrastruktur skulle detta universitet kunna bli en avgörande satsning för att långsiktigt vända utvecklingen i södra och mellersta Norrland.

Tanken på att nästa universitet i vårt land borde utvecklas i denna del av landet är inte ny. Redan i 1983 års länsrapport för Västernorrlands län redovisades nämligen denna tanke. I 1988 års länsrapport erinras om detta och framhålls att "om högre utbildning och FoU i Norrland skall nå samma nivå som landets södra delar finns behov av ett Mittsvenskt universitet..". Även i massmedia har under hösten och vintern förts en debatt om denna fråga.

Enligt min mening är tiden nu mogen för att regeringen bör ta initiativ till att tillsammans med berörda länsstyrelser, högskolor m. fl. intressenter inom södra och mellersta Norrland låta allsidigt utreda förutsättningar för och betydelsen av utvecklandet av ett Mittsvenskt universitet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Hemställan

Mot. 1988/89

Ub652

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att frågan om utvecklande av
ett Mittsvenskt universitet allsidigt utreds.

Stockholm den 24 januari 1989

Martin Olsson (c)